

SLAUGOS PRAKTIKOS MOKYTOJŲ KOMPETENCIJOS

TOBULINIMO GAIRĖS

UNIVERSITY
OF OULU

Universitat d'Alacant
Universidad de Alicante

Erasmus+

Quality Mentorship
for Developing Competent Nursing Students.

Autoriai/Authors

Ashlee Oikarainen,
Dr. Kristina Mikkonen
Erika Juškauskienė
Dr. Maria Kääriäinen
Veera Kaarlela
Dr. M. Flores Vizcaya-Moreno
Dr. Rosa M Pérez-Cañaveras
Dr. Paul de Raeve
Dr. Boris Miha Kaučič
Dr. Bojana Filej
Dr. Olga Riklikienė

Korektūra/Proofreading

Ashlee Oikarainen

Vertėjas/Translator

K&J Translations - <http://www.kjtranslations.si/>

Paskelbė/Published by

Visoka zdravstvena šola v Celju / College of Nursing in Celje

Leidinio dizainas/Publication design

Tina Červan
Neža Penca

Prieinama/Available at

<https://www.qualment.eu/publications/>

Išleidimo metai/Year of issue

2021

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Univerzitetna knjižnica Maribor

616-083:005.963.2+378(0.034.2)

SLAUGOS praktikos mokytoju kompetencijos tobulinimo gaires [Elektronski vir] / [autoriai, authors Ashlee Oikarainen ... [et al.] ; vertėjas, translator K&J Translations]. - E-knjiga. - V Celju : Visoka zdravstvena šola, 2021

Način dostopa (URL): <http://www.qualment.eu/publications>. - Prevod dela: Guideline on clinical nurse mentor's mentoring competence development

ISBN 978-961-6889-43-8

COBISS.SI-ID 80415747

Šiomis Europos Sąjungos (ES) gairėmis siekiama sukurti geresnes sąlygas slaugos praktikos mokytojų kompetencijai tobulinti – tai gali padidinti sveikatos sistemos atsparumą ES šalyse. Šios gairės pagrįstos kritiškai įvertintais tyrimų įrodymais ir parengtos 2018–2021 m. vykdamant „Erasmus+“ projektą „Kokybiškas praktinis mokymas, rengiant kompetentingus slaugos studentus“ (angl. „Quality Mentorship for Developing Competent Nursing Students“, „QualMent“) vadovaujant tarptautinei ekspertų komandai, turinčiai daug žinių ir patirties praktinio mokymo srityje.

Šį dokumentą parengė šie autoriai:

Ashlee Oikarainen¹, Dr. Kristina Mikkonen¹, Erika Juskauskienė², Dr. Maria Kääriäinen¹, Veera Kaarlela¹, Dr. M. Flores Vizcaya-Moreno³, Dr. Rosa M Pérez-Cañaveras³, Dr. Paul de Raeve⁴, Dr. Boris Miha Kaučič⁵, Dr. Bojana Filej⁵, Dr. Olga Riklikienė².

Šį dokumentą įvertino ekspertų grupės Belgijoje, Suomijoje, Lietuvoje, Slovėnijoje ir Ispanijoje.

¹Oulu universitetas, Slaugos mokslo ir sveikatos valdymo tyrimų padalinys, Suomija; ²Lietuvos sveikatos mokslų universitetas, Lietuva; ³Alikantės universitetas, Sveikatos mokslų fakultetas, Ispanija; ⁴Europos slaugytojų asociacijų federacija, Belgija; ⁵Celės slaugos kolegija, Slovėnija

Gairių parengimą finansavo Europos Komisija. Šiame dokumente esančią informaciją pateikė autoriai ir ji gali neatitikti Europos Komisijos sprendimų ar nustatytos politikos.

Dokumentas yra prieinamas projekto „QualMent“ svetainėje: <https://www.qualment.eu/>

GAIRIŲ SANTRAUKA

Pagrindiniai faktai: didelė dalis slaugos specialistų rengimo vyksta klinikinėje mokymosi aplinkoje. Slaugos praktikos mokytojai atlieka svarbų vaidmenį padedant ugdyti slaugos studentų profesinę kompetenciją. Praktikos mokytojai, kurie įgyja pagrindines praktinio mokymo kompetencijas, gali geriau padėti slaugos studentams tobulėti aštuoniose kompetencijos srityse, kurios yra apibrėžtos Europos Sąjungos 55 direktyvos 31 straipsnyje.

Tikslas: pateikti slaugos praktikos mokytojų, kurie vadovauja studentų praktiniam mokymui(si), kompetencijos ugdymo rekomendacijas .

Uždaviniai: 1) skatinti ir remti veiksmingą praktinį mokymą 2) stiprinti praktikos mokytojų kompetencijos ugdymą; ir 3) tarptautiniu lygiu tobulinti slaugos specialistų rengimą, sukuriant palankią slaugos studentų praktinio mokymo mokymosi aplinką.

Tikslinės grupės: slaugos praktikos mokytojai, slaugos dėstytojai ir švietimo įstaigos, visų lygių slaugos vadovai, kiti sveikatos priežiūros

specialistai, slaugos bakalauro ir magistrantūros studentai, nacionalinės slaugytojų organizacijos, slaugos profesijos reguliavimo institucijos, politikai ir politikos formuotojai.

Rekomendacijos: šalys visame pasaulyje toliau ieško būdų, kaip išspręsti problemas, susijusias su tvarios slaugytojų darbo jėgos išlaikymu. Aukštos kokybės praktinio mokymo(si) aplinkos užtikrinimas ir praktikos mokytojų kompetencijos mokyti slaugos studentus ugdytas išlieka svarbiomis strategijomis, siekiant pagerinti kompetentingų slaugos studentų įdarbinimą, išlaikymą ir tolesnį mokslinį tobulėjimą. Kokybiško praktinio mokymo(si) stiprinimas bei slaugos praktikos mokytojų kryptingas rengimas turėtų būti vienas valstybių narių politinės darbotvarkės prioritetų.

1 Vadovavimo slaugos studentų praktikai kompetencija

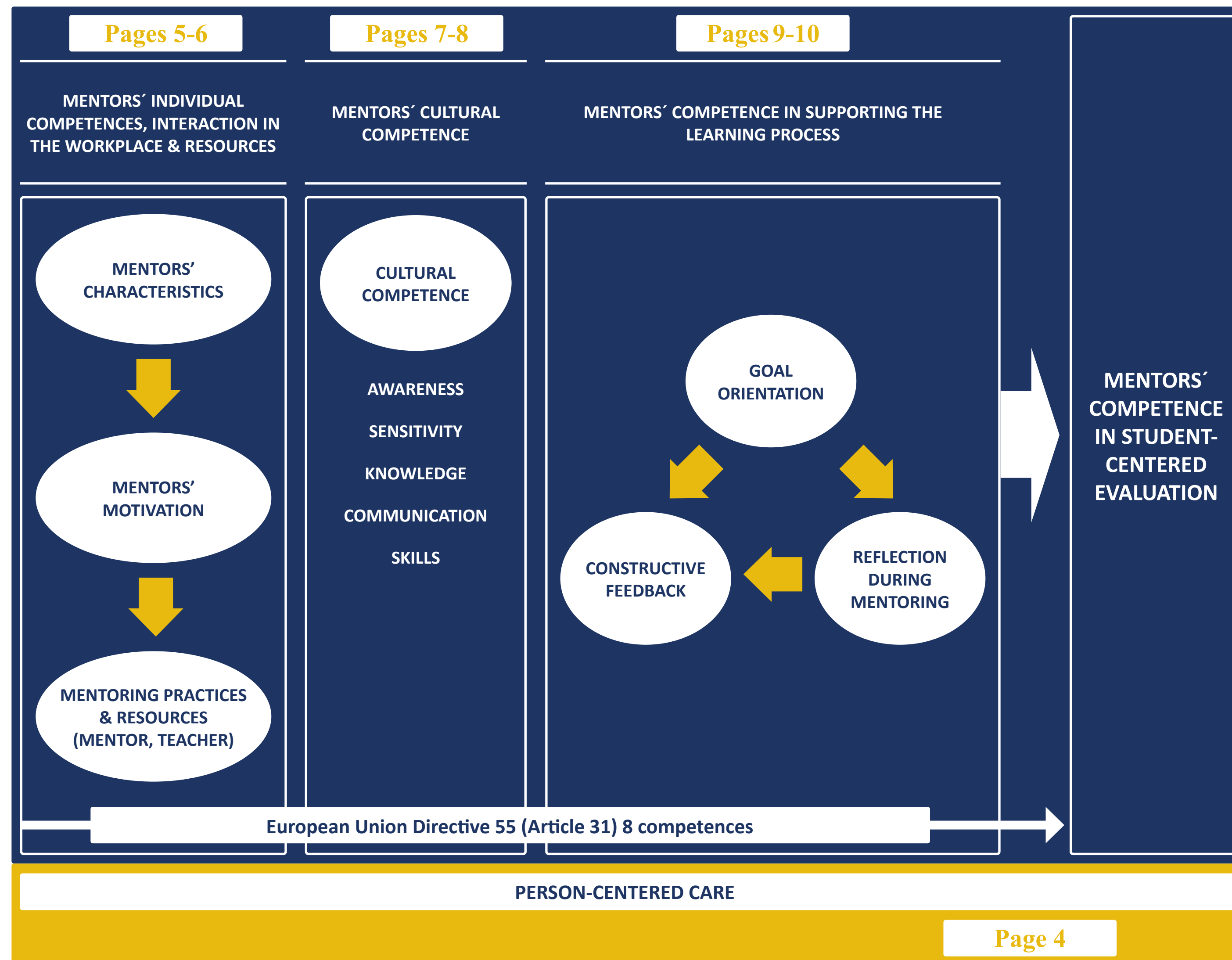
Šios gairės skirtos padėti jums atlikti slaugos praktikos mokytojo vaidmenį, jose apibrėžiamos jūsų pareigos ir galimybės padedant slaugos studentams mokytis. Būtina pabrėžti slaugos praktikos mokytojų vaidmens bei kokybiško praktinio mokymo svarbą. Kokybiška klinikinio mokymo(si) aplinka yra labai svarbi ateičiai užtikrinant tvarius slaugytojų žmogiškuosius išteklius. Būtent tokioje aplinkoje studentai pritaiko savo žinias, mokosi pagrindinių įgūdžių ir įgyja kompetenciją, reikalingą slaugytojo profesinei praktikai.

Irodymais grįstame slaugos praktikos mokytojų kompetencijos modelyje (Mikkonen ym., 2019) kuvataan ohjaajien osaamisen keskeiset osatekijät. Opiskelijaohjaajat toimivat roolimalleina opiskelijoille ja pystyvät juurruttamaan ammatillisia arvoja ja tinkimättömyyttä klinisiin ympäristöihin. He tukevat opiskelijoita potilaan hyvän ja turvallisen hoidon harjoittamisessa direktiivin 2013/55/EU artiklan 31 mukaisesti (sivu 4).

(Mikkonen ir kt., 2019 m.) apibrėžiami pagrindiniai praktinio mokytojo kompetencijos elementai. Slaugos praktikos mokytojai rodo pavyzdį studentams ir turi galimybę klinikinėje aplinkoje įdiegti profesines vertybes bei principus. Jie padeda studentams teikti saugią, į asmenį orientuotą priežiūrą, kuri atitinka ES direktyvos 2013/55/ES 31 straipsnį (4 psl.).

Praktinio mokytojo kompetenciją sudaro 1) praktikos mokytojų asmeninės kompetencijos, 2) kultūrinė praktikos mokytojo kompetencija ir 3) paramos studentams kompetencija (5–10 psl.). Rekomendacijos dėl praktinio mokymo klinikinio mokymosi aplinkoje yra pateikiamos šio dokumento 11 puslapyje.

Irodymais pagrįstas slaugos praktikos mokytojų kompetencijos modelis

2 Vadovavimo studentų praktiniam mokymui(si) pagrindas

Praktikos mokytojai yra kompetentingi klinikinėje ir pedagoginėje srityje, kas padeda slaugos studentams mokytis. Praktikos mokytojai yra ne tik slaugos praktikai, bet ir rodo pavyzdį studentams bei padeda jiems tapti profesionalais, kompetentingais teikti aukštos kokybės, saugias ir į asmenį orientuotos priežiūros paslaugas.

2.1 Aukštos kokybės ir įrodymais pagrįstas praktikos mokymas

Praktikos mokytojai yra atsakingi už studentų praktinį mokymą įrodymais pagrįstu būdu. Toliau apibrėžiami įrodymais pagrįsto praktinio mokymo elementai.

What is needed to ensure that mentoring is of high-quality and evidence-based?

Norint įgyvendinti kokybišką praktinį mokymą, reikia plėtoti praktiką, kuri geriau atitiktų slaugos studentų poreikius ir labiau pabrėžtų jų, kaip būsimų slaugytojų, profesinę tapatybę. Keturiuose Vidurio

ir Rytų ES valstybėse narėse atliktas tyrimas parodė, kad slaugos studentai buvo labai patenkinti savo klinikinės praktikos patirtimi ir dauguma studentų teigė, kad jų praktikos mokytojas buvo svarbus sektinas profesinis pavyzdys (Antohe ir kt., 2015 m.). Buvo rekomenduota praktikuojantiems slaugytojams nuolat organizuoti tęstinio profesinio tobulinimo programas praktinio slaugos studentų mokymo temomis.

2.2 Į asmenį orientuota priežiūra

Praktikos mokytojai padeda studentams tobulėti profesinėje veikloje, kad jie taptų atsakingais profesionalais, į slaugos praktiką integruojantys į asmenį orientuotos priežiūros principą. Šis principas yra esminis studentų praktinio mokymosi procese. Labai svarbu, kad praktikos mokytojai kompetentingai padėtų studentams tikslingai integruoti asmenų, šeimų ir bendruomenių požiūrį, priimant su pacientų priežiūra susijusius sprendimus.

2.3 Europos slaugytojų asociacijų federacijos kompetencijų sąrangą

Slaugos praktikos mokytojai privalo padėti studentams tobulėti aštuoniose kompetencijos srityse, kurios apibrėžtos 2013/55/ES direktyvos 31 straipsnyje ir kurios apima toliau išvardytus dalykus **(daugiau informacijos rasite spustelėję čia)**:

- Savarankiškai nustatyti reikalingą priežiūrą, naudojant šiuolaikines teorines ir praktines žinias bei planuoti, organizuoti ir įgyvendinti slaugos procesą slaugant pacientus.
- Veiksmingai bendradarbiauti su kitais sveikatos sektoriaus dalyviais, įskaitant dalyvavimą praktiniame sveikatos priežiūros specialistų mokyme.
- Remiantis įgytomis žiniomis ir įgūdžiais, paskatinti asmenis, šeimas ir grupes sveikai gyventi ir rūpintis savimi.
- Savarankiškai taikyti gyvybės išsaugojimo priemones ir imtis priemonių krizių bei nelaimių atvejais.
- Savarankiškai konsultuoti asmenis, kuriems reikalinga priežiūra, ir juos prižiūrinčius asmenis, teiki jiems nurodymus ir paramą.
- Savarankiškai įvertinti ir užtikrinti slaugos kokybę.
- Visapusiškai bendrauti ir bendradarbiauti profesiniais klausimais su kitų sveikatos sektoriaus profesijų atstovais.
- Analizuoti slaugos kokybę siekiant tobulinti savo, kaip bendrosios praktikos slaugytojo, profesinę praktiką.

3 Slaugos praktikos mokytojų asmeninė kompetencija ir sąveika darbo vietoje

3.1 Praktikos mokytojų asmeninė kompetencija

Slaugos praktikos mokytojų asmeninės savybės ir motyvacija daro didelę įtaką kuriant sėkmingus praktikos mokytojo ir studento santykius. Praktikos mokytojai atlieka svarbų vaidmenį integruojant studentus į darbo aplinką ir į tarpprofesines sveikatos priežiūros komandas. Praktikos mokytojai turi būti susipažinę su praktinio mokymo programa ir mokymo metodais bei prieinamais praktinio mokymo ištekliais. Praktikos mokytojai į praktinio mokymo procesą įtraukia visas suinteresuotas šalis, tokias kaip slaugos dėstytojai, studentai ir kiti darbuotojai.

Svarbios slaugos praktikos mokytojų savybės.

- Pasitikėjimas asmenine kompetencija atliekant slaugos užduotis ir vykdant praktikos mokytojo funkcijas.
- Gebėjimas sukurti mokymui(si) palankią aplinką.
- Gebėjimas imtis iniciatyvos stiprinant santykius ir bendradarbiavimą su studentu ir slaugos dėstytoju.
- Gebėjimas integruoti studentus į sveikatos priežiūros komandas ir supažindinti studentus su kolegomis.
- Pasiryžimas reguliariai aptarti studentų mokymosi patirtį.
- Gebėjimas ir pasirengimas išreikšti empatišką požiūrį į praktinį mokymą ir į asmenį orientuotą priežiūrą.
- Gebėjimas suprasti praktinio mokytojo vaidmenį ir atsakomybę studentų praktinio mokymosi procese.

Praktikos mokytojo motyvacija mokyti studentus atsiskleidžia, kai praktikos mokytojas:

- Yra apsirengęs vykdyti studentų praktinį mokymą ir nori pažinti studentus.
- Pripažįsta ir supranta svarbų motyvacijos poveikį studentų mokymuisi.
- Siekia nuolat tobulėti kaip praktikos mokytojas.
- Geba nustatyti savo, kaip praktikos mokytojo, motyvacijos lygį ir studentų motyvaciją mokytis.

Praktikos mokytojai turi būti susipažinę su praktinio mokymo metodais ir prieinamais praktinio mokymo ištekliais. Tai yra esminės praktinio mokymo sėkmės dalys. Jas sudaro:

- Žinios apie praktinio mokymo tvarką savo organizacijoje ir už jos ribų.
- Žinios apie dabartinį studentų kompetencijos lygį, išsilavinimo lygį ir aplinkybes.
- Gebėjimas veiksmingai bendradarbiauti su slaugos dėstytoju ir suprasti, kada reikia su juo susitikti.
- Žinios apie praktikos mokytojams prieinamus išteklius, padedančius jiems atlikti praktinio mokytojo vaidmenį.

3.2 Praktikos mokytojų vaidmuo aukštos kokybės klinikinio mokymosi aplinkoje

Praktikos mokytojai atlieka svarbų vaidmenį palaikant fiziškai, socialiai ir emociškai saugią klinikinio mokymosi aplinką. Toliau esančiame paveikslėlyje apibrėžti svarbūs klinikinės mokymosi aplinkos aspektai. Studentai gali būti kilę iš skirtingos kultūrinės ir kalbinės aplinkos, todėl labai svarbu išlaikyti pagarbą įvairovei. Papildomos klinikinės mokymosi aplinkos sąlygos yra padalinio patalpos, studento vaidmuo, praktinis mokymas, atmosfera, orientacija ir vadovavimo stilius. Labai svarbu, kad organizacijos ir visi sveikatos priežiūros komandos specialistai įsipareigotų užtikrinti studentų saugumą.

Aukštos kokybės praktinis mokymas lems tai, kokie specialistai įsilies į slaugos profesiją, bei padės išlaikyti slaugytojus praktinėje veikloje.

3.3 Patarimai, kaip maksimaliai pagerinti studentų mokymosi patirtį ir rezultatus sveikatos priežiūros organizacijoje

- 1 patarimas. Integruokite teigiamas praktinio mokymo patirtis į sveikatos priežiūros organizacijos aplinkos kultūrą.
- 2 patarimas. Sąmoningai stenkitės integruoti studentus į darbo aplinką ir į tarpprofesinę sveikatos priežiūros komandą.
- 3 patarimas. Stiprinkite praktikos mokytojo, studento ir slaugos dėstytojo bendradarbiavimą, nes tai gali padėti studentams sėkmingai atlikti klinikinę praktiką.
- 4 patarimas. Atpažinkite pagrindines naujos kartos (tūkstantmečio ir Z kartos) studentų savybes, kad galėtumėte suprasti, kaip sėkmingai su šiais studentais bendrauti ir juos mokyti.
- 5 patarimas. Praktinio mokymo metu, siekdami patobulinti studentų mokymosi procesą, naudokite mokymosi ir informacines technologijas bei atvejų tyrimus.

3.4 Patarimai, kaip organizuoti slaugos studentų praktinį mokymą

- 1 patarimas. Atsižvelkite į tai, kad slaugos studentams svarbu suteikti laiko susiorientuoti naujoje klinikinio mokymosi aplinkoje. Slaugos praktikos mokytojai gali pagalvoti, kaip galėtų padėti studentams jaustis laukiamiems ir saugiams.
- 2 patarimas. Studentams, kurie praktiškai naudoja atitinkamus slaugos įgūdžius, turi būti suteikta parama, o slaugos praktikos mokytojai turi užtikrinti, kad būtų laikomasi profesinių standartų. Slaugos praktikos mokytojai, mokydami studentus planuoti ir vertinti pacientų priežiūrą, gali dalytis aktualia patirtimi.
- 3 patarimas. Į praktinį mokymą integruokite strategijas, kurios padeda slaugos praktikos mokytojams plėtoti studentų ir praktikos mokytojų santykius ir kitas kompetencijos sritis, kurios būtinos praktinio mokymo veiksmingumui užtikrinti.

4 Praktikos mokytojų kultūrinė kompetencija

4.1 Praktikos mokytojų kultūrinės kompetencijos ugdymas

Praktikos metu slaugos studentai iš skirtingos kultūrinės ir kalbinės aplinkos dažnai susiduria su iššūkiais, kuriuos nulemia kultūriniai skirtumai ir kalbos barjerai. Slaugos praktikos mokytojo vaidmuo gali būti sudėtingas ir ypatingą dėmesį reikia skirti praktikos mokytojų kultūrinės kompetencijos ugdymui. Praktikos mokytojui būtina pasirengti praktinį mokymą organizuoti kultūriškai tinkamu būdu ir patenkinti studentų praktinio mokymosi poreikius.

4.2 Kultūrinės kompetencijos apibrėžimas praktinio mokymo kontekste

Kultūrinė kompetencija apibrėžiama kaip „kompleksinės žinios, pagrįstos kritiškais vertinimais ir veiksmais, kuriais remiasi sveikatos priežiūros specialistas, siekdamas užtikrinti kultūriškai saugią, tinkamą ir veiksmingą priežiūrą, bendradarbiaudamas su asmenimis, šeimomis ir bendruomenėmis, turinčiomis tiesioginę patirtį sveikatos srityje, ir kuriose atsižvelgiama į socialinius bei politinius priežiūros aspektus“ (Blanchet Garneau ir Pepin, 2015 m., 12 psl.). Kultūrinė kompetencija praktiniame mokyme apibrėžiama kaip „procesas, kurio metu praktikos mokytojas stengiasi įgyti gebėjimą ir rasti galimybes veiksmingai vadovauti studento praktiniam mokymui(si) jo kultūros kontekste“ (Campinha-Bacote, 2010 m., 131 psl.).

Praktikos mokytojų kultūrinę kompetenciją sudaro:

- Kultūrinis sąmoningumas, jautrumas ir žinios.
- Tarpkultūrinis bendravimas ir sąveika.
- Kultūriniai įgūdžiai ir gebėjimas sukurti kultūriškai saugią mokymosi aplinką.

4.3 Kitos kultūros slaugos studentų praktinis mokymas

Toliau apibrėžiamos konkrečios kompetencijos, kurių reikia teikiant kultūriškai tinkamas į asmenį

orientuotos priežiūros paslaugas ir vadovaujant kultūriškai ir kalbiškai skirtingų studentų praktikai.

Kultūrinis sąmoningumas, jautrumas ir žinios:

- noras ir įsipareigojimas integruoti kultūriškai bei kalbiškai skirtingus studentus, jiems teikti praktinį mokymą ir paramą;
- savo kultūros pažinimas;
- supratimas, kaip gimtoji kultūra ir įsitikinimų sistema veikia jūsų, kaip profesionalo, veiksmus bei sąveiką su kitais;
- pasirengimas atsisakyti galimų išankstinių nuostatų ir požiūrio į pacientus / klientus arba studentus ir išsiugdyti kultūrinį jautrumą;
- kultūriškai skirtingų pacientų / klientų ir studentų kultūrinio priėmimo svarbos supratimas;
- palankaus požiūrio į skirtingas kultūras ir jų atstovų priežiūrą puoselėjimas;
- pagarba į žmogų orientuotos priežiūros ir studentų praktinio mokymo įvairovei.

Tarpkultūrinis bendravimas ir sąveika:

- įgūdžių veiksmingai bendrauti ir sąveikauti su kultūriškai skirtingais pacientais / klientais bei studentais turėjimas;
- supratimas, kokį poveikį daro kultūra žodiniam ir nežodiniam bendravimui.

Kultūriniai slaugos ir praktinio mokymo įgūdžiai:

- įgūdžiai tinkamai elgtis kultūriškai sudėtingose situacijose teikiant į asmenį orientuotą priežiūrą ir vadovaujant studentų praktiniam mokymui(si);
- įgūdžiai sumaniai ir veiksmingai dirbti su kultūriškai skirtingais studentais, kartu suvokiant jų individualius mokymosi poreikius ir bendravimo stilių;
- užtikrinimas, kad kultūriškai skirtingi studentai galėtų veikti sveikatos priežiūros aplinkoje ir užtikrinti saugią, kultūriškai tinkamą paciento / kliento priežiūrą.

4.4 Patarimai, kaip ugdyti praktikos mokytojų kultūrinę kompetenciją

1 patarimas. Slaugos praktikos mokytojai turėtų apmąstyti savo vaidmenį padedant kultūriškai ir kalbiškai skirtingiems studentams įveikti iššūkius, su kuriais jie susiduria praktikos metu, ir savo vaidmenį remiant studentų integraciją bei adaptaciją.

2 patarimas. Slaugos praktikos mokytojai turėtų nustatyti ir apibūdinti turimą kultūrinę praktinio mokymo kompetenciją ir atitinkamai ją tobulinti.

3 patarimas. Slaugos praktikos mokytojai turėtų pagalvoti apie savo asmeninį kultūrinį pagrindą ir tai, kiek jų pačių vertybės bei įsitikinimai gali turėti įtakos bendraujant su skirtingų kultūrų žmonėmis.

4 patarimas. Kultūra dažnai daro įtaką verbalinio ir neverbalinio bendravimo būdams. Nustatyta, kad bendravimo sunkumai kelia įtampą tiek studentams, tiek praktikos mokytojams. Raskite ir pasiūlykite informacijos apie tai, kaip studentai galėtų pagerinti profesinės kalbos ugdymą ir vietinės kalbos mokėjimą. Apsvarstykite galimybę pasinaudoti kalbų specialistų kompetencija rengiant informaciją šia tema.

5 patarimas. Slaugos praktikos mokytojai atlieka nepaprastai svarbų vaidmenį užtikrinant saugią, kultūriškai jautrią klinikinio mokymosi aplinką, kuri padeda mokytis kultūriškai ir kalbiškai skirtingiems studentams. Praktikos mokytojai turi imtis veiksmų, kad užkirstų kelią galimiems išankstinių nusistatymų, stereotipų ir rasizmo apraiškoms klinikinio mokymosi aplinkoje. Parenkite imitavimo pratimus, kuriuos slaugos praktikos mokytojai galėtų naudoti savo kultūriniais įgūdžiams tobulinti per įvairius tikroviškus praktinio mokymo scenarijus.

6 patarimas. Kultūriškai ir kalbiškai skirtingų studentų praktinis mokymas gali kelti įtampą ir pareikalauti daug laiko. Slaugos praktikos mokytojai turėtų numatyti paramos šaltinius, kad galėtų sėkmingai atlikti savo vaidmenį.

7 patarimas. Užtikrinkite, kad būtų išklaudyta kultūriškai ir kalbiškai skirtingų studentų nuomonė apie jų patirtį. Į praktinio mokymo gebėjimų ugdymo procesą įtraukite tokius metodus, kaip pavyzdžiui, vaizdo įrašus, skaitmenines istorijas, pokalbius ar grupines diskusijas su studentais.

5 Praktikos mokytojų kompetencija

studento mokymosi procesui palengvinti

5.1 Slaugos studentų klinikinės kompetencijos vertinimas

Slaugos studentų klinikinės kompetencijos vertinimas yra sudėtingas iššūkis tiek praktikos mokytojams, tiek slaugos dėstytojams. Nepaprastai svarbu išlaikyti objektyvumą išsiaiškinant, ar studentas įgijo reikiamas kompetencijas. Skatinama naudoti veiksmingus vertinimo metodus ir patikimas bei tinkamas vertinimo priemones.

Praktikos mokytojai vertinimo iššūkius gali įveikti sąmoningai teikdami paramą studentams mokymosi proceso metu per visą klinikinę praktiką. Praktikos mokytojas ir studentas nuolat nagrinėja klinikinį mokymąsi ir klinikinės praktikos pasiekimus.

5.2 Orientaciją į studentą vertinimo metu

Į studentą orientuoto vertinimo strategiją taikyti yra lengviau, kai praktikos mokytojas:

1. Atsižvelgia į praktinio mokymo(si) tikslus.
2. Taiko refleksiją praktinio mokymo metu.
3. Teikia konstruktyvų grįžtamąjį ryšį.

5.3 Orientacija į tikslus vadovaujant studento praktiniam mokymui(si)

Orientacija į tikslus – tai reiškia, kad praktikos mokytojas ir studentas dirba kartu, siekdami užtikrinti, kad studentas pasiektų klinicinei praktikai nustatytus mokymosi tikslus. Labai svarbu šiuos tikslus aiškiai apibrėžti studento praktikos pradžioje. Praktikos mokytojai turėtų žinoti, kokias kompetencijas slaugos studentai turi įgyti ir kaip studentams padėti įgyti šias kompetencijas.

Praktikos mokytojai gali padėti studentams nustatyti mokymosi tikslus imdamiesi toliau nurodytų veiksmų.

- Paaiškindami apie klinikinę veiklą ir intervencijas, kurias galima atlikti klinikinės praktikos metu.
- Remdamiesi mokymosi tikslais ir vertinimo kriterijais, kuriuos švietimo įstaiga nustatė atitinkamai klinicinei praktikai.
- Nustatydami studento kompetencijos lygį prieš pradėdant klinikinę praktiką ir sudarydami planą bei formuluodami atitinkamas užduotis, kurios padėtų ugdyti kompetenciją.
- Užtikrindami, kad studentas išsikeltų trumpalaikius ir ilgalaikius tikslus, kurie būtų konkretūs, išmatuojami, pasiekiami, aktualūs ir įvykdomi per tam tikrą terminą.

5.4 Refleksija praktinio mokymo(si) metu

Refleksija praktinio mokymo(si) metu reiškia, kad praktikos mokytojas skatina studentą kritiškai analizuoti, pavyzdžiui, kaip buvo atliekamos klinikinės užduotys ar kaip studentui sekėsi bendrauti su pacientais. Praktikos mokytojas ir studentas reguliariai rengia reflektavimui skirtas diskusijas.

Siekdami skatinti veiksmingą refleksijos procesą praktinio mokymo metu, praktikos mokytojai turėtų:

- sukurti saugią atmosferą, kurioje praktikos mokytojas ir studentas galėtų atvirai pasidalyti mintimis apie mokymosi patirtį;
- užduoti studentui klausimus per klinikinės praktikos laikotarpį ir skatinti studentą analizuoti savo veiksmus bei tobulėjimą;
- integruoti įvairius metodus studento savirefleksijai ir mokymosi su bendraamžiais proceso analizei tobulinti;
- naudoti struktūruotą požiūrį skatinant abipusį dialogą su studentu. Pavyzdžiui, kasdien paprašyti studento pasidalyti mintimis apie praėjusios dienos patirtį, ką studentas išmoko ir ko tikisi išmokti.

5.5 Konstruktyvaus grįžtamojo ryšio teikimas

Savalaikis, veiksmingas ir nuolatinis konstruktyvus grįžtamasis ryšys skatina ir motyvuoja studentus toliau tobulinti savo profesinę kompetenciją.

Ne visada lengva užtikrinti konstruktyvų grįžtamąjį ryšį. Būkite supratingi studento atžvilgiu ir

atminkite, kad jam reikia laiko mokytis bei tobulėti, kad taptų kompetentingu slaugytoju. Svarbu, kad praktikos mokytojai taip pat ragintų studentus pateikti atsiliepimų apie mokytojų praktinio mokymo kompetenciją ir gauta informacija naudotųsi ugdydami savo kompetenciją.

Pagrindinės veiksmingo grįžtamojo ryšio teikimo kliūtys

- Konkretumo trūkumas teikiant grįžtamąjį ryšį. Toks pasakymas kaip „Jūs turite būti labiau iniciatyvus“ nesuteikia studentui pakankamai reikiamos informacijos, kad jis galėtų rasti sprendimą, kaip tapti labiau iniciatyviu.
- Pateikiamas netinkamas grįžtamasis ryšys. Jei studentas turi mažiau patirties, reikalingos tam tikrai užduočiai atlikti, jam praverstų labiau teigiamas grįžtamasis ryšys. Kai studentas įgyja daugiau patirties, konstruktyvus grįžtamasis ryšys gali padėti pagerinti profesinius rezultatus.
- Netinkamoje aplinkoje teikiamas grįžtamasis ryšys, pavyzdžiui, per susitikimą su kitais studentais ar darbuotojais, kas gali sukelti įtampą ir sumišimą.
- Konstruktyvios kritikos perteklius arba per daug neigiamas grįžtamasis ryšys gali trukdyti efektyviam praktiniam mokymuisi. Slaugos praktikos mokytojai turėtų apvarstyti, koks yra idealus teigiamų ir neigiamų atsiliepimų santykis, siekiant pagerinti tarpasmeninius santykius.

5.6 Patarimai, kaip pagerinti praktinio mokymo vertinimą

1 patarimas. Pristatykite svarbias problemas, susijusias su studentų mokymosi vertinimu. Slaugos praktikos mokytojams pateikite įvairius tikroviškus vertinimo scenarijus ir paprašykite jų pagalvoti, kaip įveikti vertinimo iššūkius.

2 patarimas. Slaugos praktikos mokytojai gali pasidalyti patirtimi, kaip išlaikyti trišalius santykius tarp slaugos dėstytojo, slaugos studento ir praktikos mokytojo – tai gali padėti apsaugoti nuo įspūdžio, kad dirbama izoliuotai.

3 patarimas. Padėkite slaugos praktikos mokytojams nustatyti individualius studentų mokymosi poreikius, kurie būtini kuriant veiksmingą klinikinio mokymosi aplinką. Pateikite įvairių pavyzdžių iš realaus gyvenimo ir patarimų, kaip užtikrinti paramą studentams mokymosi procese per visą klinikinę praktiką.

4 patarimas. Padėkite slaugos praktikos mokytojams jaustis įpareigotiems užmegzti veiksmingus praktinio mokymo santykius, įvertinti slaugos studentų mokymąsi ir sukurti saugią mokymosi aplinką.

Kokybiškas praktinis mokymas užtikrina gerai suplanuotas mokymosi galimybes, apimančias pasirengimą, paramą ir instruktažus studentams bei tinkamo lygio priežiūrą. Visa tai priklauso nuo studentų lūkesčių, patirties ir to, ko iš jų reikalaujama praktikos metu, kad būtų pasiekti mokymosi rezultatai ir studentai įgytų nustatytas kompetencijas.

Aukštos kokybės klinikinis mokymas yra svarbiausias dalykas rengiant būsimus slaugytojus. Būtent tokiose aplinkose slaugos studentai gali teoriją integruoti į klinikinę praktiką ir įgyti reikiamas kompetencijas, kurios nurodytos ES direktyvos 2013/55/ES V priede.

Todėl labai svarbu, kad ES sveikatos priežiūros organizacijos, siūlančios slaugos studentams praktikas, įgyvendintų atnaujintą direktyvą 2013/55/ES bei užtikrintų, kad mokymo programų rezultatai ją atitiktų.

REKOMENDACIJOS RAGINA SLAUGOS PRAKTIKOS MOKYTOJUS IMTIS ŠIŲ VEIKSMŲ.

- Vadovautis kriterijais ir gairėmis, padedančiomis įgyvendinti kokybišką praktinį mokymą, ir jomis naudotis valdant praktinio mokymo procesą.
- Veiksmingai padėti studentams siekti užsibrėžtų mokymosi tikslų ir tobulėti aštuoniose kompetencijos srityse, kurios apibrėžtos direktyvos 2013/55/ES 31 straipsnyje.
- Sukurti ir palaikyti fiziškai, socialiai ir emociškai saugią atmosferą klinikinio mokymosi aplinkoje.
- Nuolat analizuoti asmeninę praktinio mokymo kompetenciją ir planuoti tobulėjimą profesijoje ir praktikos mokytojo veikloje.
- Paprašyti studentų ir kolegų pateikti konstruktyvių grįžtamąjį ryšį apie asmeninę praktinio mokymo kompetenciją ir tuo naudotis sudarant kompetencijos ugdymo programas ir planus.
- Bendradarbiauti su slaugos dėstytojais iš švietimo institucijų, siekiant patobulinti slaugos studentų mokymosi procesą ir užtikrinti mokymosi rezultatų pasiekimą.

REKOMENDACIJOS RAGINA SVEIKATOS PRIEŽIŪROS ĮSTAIGAS IMTIS ŠIŲ VEIKSMŲ.

- Reguliariai vertinti esamą praktinio mokymo kokybės lygį organizacijoje.
 - Organizaciniu lygiu planuoti ir įgyvendinti veiksmingas strategijas, kurios padidintų slaugos studentų, atliekančių klinikinę praktiką, praktinio mokymo kokybę.
 - Suteikti darbuotojams galimybę ugdyti savo praktinio mokymo kompetenciją pagal įrodymais pagrįstą slaugos praktikos mokytojų kompetencijos modelį (Mikkonen ir kt., 2019 m).
 - Padėti darbuotojams nepertraukiamai profesionaliai tobulėti ir pasirūpinti reikiamais ištekliais praktinio mokymo veiksmingumui užtikrinti. Visiems darbuotojams, kurie vykdo studentų praktinį mokymą, siūlyti tobulinimosi galimybes. [Spustelėję čia](#) rasite daugiau informacijos apie praktikos mokytojų rengimo sistemą.
-

REKOMENDACIJOS RAGINA ES LYGIO IR NACIONALINES INSTITUCIJAS IMTIS ŠIŲ VEIKSMŲ.

- Į politikos darbotvarkes įtraukti slaugos studentų kokybiško praktinio mokymo tobulinimo temą, kad būtų padidintas slaugos žmogiškųjų išteklių atsparumas.
 - Pasirūpinti, kad kiekviena valstybė narė būtų įpareigota nustatyti kriterijus, kurie užtikrintų slaugos studentų kokybišką praktinį mokymą, vadovaujant kvalifikuotiems praktikos mokytojams.
 - Skatinti naudoti ESAF kompetencijų sąrangą kaip priemonę, palengvinančią direktyvos 2013/55/ES 31 straipsnio įgyvendinimą slaugos mokymo programose visoje ES.
 - Per nacionalinius įstatymus ir mokymo programas formuoti papildomus standartus ir privalomą reglamentavimą, kurie padėtų slaugos praktikos mokytojams tobulėti bei šviestis kokybiško praktinio mokymo srityje.
-

Slaugos praktikos mokytojų kompetencijos ugdymo gairių ekspertinis vertinimas

Gairių vertinime iš viso dalyvavo 19 ekspertų. Apskritai ekspertų atsiliepimai buvo labai teigiami, ką liudija toliau pateiktos citatos.

„Teoriniu požiūriu nuoseklus, pagrįstas ir logiškas gairių tekstas.“

„Tai naudinga ir būtina priemonė standartizuotam praktikos mokytojų mokymui užtikrinti.“

„Šios gairės pagrįstai ir akivaizdžiai skirtos slaugos praktikos mokytojams bei sveikatos priežiūros įstaigoms. Gairės buvo parašytos pagal įrodymais grįstą slaugos praktikos mokytojų kompetencijos modelį ir aštuonias kompetencijų sritis bei pagal reikalavimus, apibrėžtus ES direktyvos 2013/55/ES 31 straipsnyje. Jos užtikrina, kad praktikos mokytojai kompetentingai padės studentams priimant priežiūros sprendimus ir sąmoningai integruojant asmenų, šeimų ir bendruomenių požiūrį.“

„Šios gairės yra labai gera metodinė priemonė praktikos mokytojams – jos

padės organizuoti ir plėtoti praktinio mokymo veiklą. Gairėse pateikiamas išsamus praktinio mokymo, studentų konsultavimo, refleksijos svarbos, atsižvelgimo į kultūrinius skirtumus aprašymas ir tinkamo bendravimo patarimai.“

„Kiekviename skyriuje pateikiami patarimai yra išties vertingi ir, manau, kad šios gairės iš esmės turėtų būti grindžiamos išsamia metodika, kurioje dėmesys sutelktas į ŽINIAS, kurias jau praktikuojantys praktikos mokytojai galėtų panaudoti savo kompetencijoms kasdien tobulinti, ir KAIP švietimo organizacijos turėtų įvertinti praktikos mokytojo asmenines bei kultūrinės kompetencijas.“

„Gairės pasižymi vizualiai puikiu dizainu. Pateikiamos naudingos lentelės ir skaičiai, atspindintys pagrindinius su gairių turiniu susijusius aspektus.“

„Turinys yra nuoseklus, neperkrautas ir neabejotinai darnus.“

„Vaizdas yra patrauklus ir lengvai suprantamas.“

Nuorodos

Antohe, I., Riklikienė, O., Tichelaar, E., ir Saarikoski, M. 2016 m. Klinikinis studentų slaugytojų švietimas ir mokymas keturiuose gana naujose Europos Sąjungos šalyse: studentų pasitenkinimo mokymosi aplinka vertinimas. *Slaugytojų ugdymas praktikoje*, 17, 139–144. <https://doi.org/10.1016/j.nepr.2015.12.005>

Blanchet Garneau, A., ir Pepin, J. 2015 m. Kultūrinė kompetencija: konstruktyvistinis apibrėžimas. *Transkultūrinės slaugos leidinys*, 26, 9–15. <http://dx.doi.org/10.1177/1043659614541294>

Campinha-Bacote, J. 2010 m. Kultūriškai sąmoningas praktinio mokymo modelis. *Slaugytojų pedagogas*, 35 (3), 130–135. <https://doi.org/10.1097/NNE.0b013e3181d950bf>

ES direktyva 2013/55. 2013. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/55/ES. Europos Sąjungos oficialusis leidinys. <https://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:354:0132:0170:en:PD>

Immonen K., Oikarainen A., Tomietto M., Kääriäinen M., Tuomikoski A. M., Kaučič B. M., Filej B., Riklikienė O., Vizcaya-Moreno F. M., Pérez-Cañaveras R. M., De Raeve P., Mikkonen K., 2019 m. Slaugos studentų kompetencijos klinikinėje praktikoje vertinimas: sisteminga apžvalgų peržiūra. *Tarptautinis slaugos studijų leidinys*. <https://doi.org/10.1016/j.ijnurstu.2019.103414>

Mikkonen K., Tomietto M., Cicolini G., Kaucic B. M., Filej B., Riklikienė O., Juškauskienė E., Vizcaya-Moreno M. F., Pérez-Cañaveras R. M., De Raeve P., Kääriäinen M., 2019 m. Įrodymais pagrįsto slaugos studentų praktinio mokymo klinikinėje praktikoje modelio kūrimas ir bandymas. *Slaugytojų ugdymas šiandien*. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2019.104272>

Mikkonen K., Tomietto M., Kääriäinen M., Oikarainen A., Tuomikoski A. M., Riklikienė O., Juškauskienė E., Vizcaya-Moreno M. F., Pérez-Cañaveras R. M., De Raeve P., Filej B., Plazar N., Čuk V., Kaučič B. M. 2019 m. Įrodymais pagrįsto slaugytojų praktikos mokytojo kompetencijos modelio kūrimas. ES projektas „QualMent“. Celė. CIP - Kataložni zapis o publikaciji. „Univerzitetna knjižnica Maribor“, Slovėnija. ISBN 978-961-6889-35-3

Pramila-Savukoski S., Juntunen J., Tuomikoski A. M., Kääriäinen M., Tomietto M., Kaučič B. M., Filej B., Riklikienė O., Vizcaya-Moreno M. F., Pérez-Cañaveras R. M., De Raeve P., Mikkonen K., 2019 m. Praktikos mokytojų savarankiškai įvertinta slaugos studentų praktinio mokymo klinikinėje praktikoje kompetencija: sisteminė kiekybinių tyrimų apžvalga. *Klinikinės slaugos leidinys*. <https://doi.org/10.1111/jocn.15127>